

ወደ UDHR 100፡ አለምአቀፍ መፈናቀልን እንዴት እንደምንቀንስ እና ሰብአዊ መብቶችን እናስከብራለን

በዶ/ር ሲሞን አዳምስ፣ የሲቪክ ፕሬዚዳንት እና ዋና ሥራ አስፈጻሚ

ዓለም አቀፋዊ የሰብአዊ መብቶች መግለጫ (UDHR) የፈጠረውን የጨለማ ታሪክ ከግምት ውስጥ ካላስገባ ምን ያህል አስፈላጊ እንደሆነ መረዳት አይቻልም። UDHR በዲሴምበር 10 ቀን 1948 በፓሪስ ውስጥ በፓሪስ ደ ቻይሎት ተቀበለ። 10 አመት ባልሞላ ጊዜ ውስጥ አይልፍ ሂትለር ከተመሳሳዩ ህንጻ ውጭ የአሸናፊውን ፎቶግራፍ አንሥቶ፣ የኢፍል ታወረ ከበስተጀርባ ሆኖ፣ ታንኮቹ በመላው አውሮፓ ሲንከባለሉ ነበር። እ.ኤ.አ. በ1948 ዓለም አቀፍ ዲፕሎማቶች በፓሌይስ በተገናኙበት ወቅት በናዚዝም እና በሁለተኛው የዓለም ጦርነት የደረሰው የመከራ መጠን ሙሉ በሙሉ በሚያሳዝን ሁኔታ ታይቷል። ቢያንስ 70 ሚሊዮን ሰዎች ሞተዋል። የአሸዊትዝ ጋዝ ክፍሎች እና የሆሎኮስት አስፈሪነት ተጋልጧል። የሳቼሬትሽን በምብ እና የአቶሚክ ጦርነት ሙሉ ከተሞችን አጥፍቷል። አውሮፓ ፈረርሳ ነበረች እና በሚሊዮን የሚቆጠሩ ሰዎች ስደተኞች ሆነዋል ወይም በስደት ካምፖች ውስጥ ይኖሩ ነበር።

UDHR ከዚህ አስከፊ እውነታ ወጥቷል፣ነገር ግን አዲስ የመልቲላተራሊዝም እና የአለም አቀፍ ህግጋት አዲስ ዘመን እየመጣ መሆኑን ለማሳየት ታስቦ ነበር። UDHR በ30 አጫጭር መጣጥፎች ሰብአዊ መብቶች በፕላኔታችን ላይ ላሉ ሰዎች ሁሉ ተፈጥሯዊ እና የማይገፈፉ ናቸው የሚለውን መርህ አቋቋመ። እነዚህም የዜግነት መብትን ያካትታሉ፣ የአስተሳሰብ፣ የህሊና እና የሃይማኖት ነፃነት፣ ወደ ሰላማዊ ስብሰባ ወዘተ. UDHR ህጋዊ ስምምነት አይደለም፣ ነገር ግን ሁሉንም ተከታይ የሆኑ የሰብአዊ መብቶች ስምምነቶችን፣ ሰነዶችን እና ተቋማትን ቀርጿል። እንዲሁም በታሪክ ውስጥ በጣም የተተረጎመ ሰነድ ነው - ከ 500 በላይ የጽሑፍ ስሪቶች ይገኛል።

የUDHR ዋና አንቀጽ 14 ማንኛውም ሰው “በሌሎች አገሮች ከስደት ጥገኝነት የመጠየቅ እና የማግኘት መብት አለው” ይላል። አንቀጽ 14 የ1951 የተባበሩት መንግስታት የስደተኞች ስምምነት (እና የ1967 ፕሮቶኮል) የአለም አቀፍ ህግ ቁልፍ ምሰሶ ሲፀድቅ በቀጥታ ተፅዕኖ አሳድሯል። አንድን ሰው እንዲሰደድ የሚያስገድዱ የመብት ጥሰቶች እና የመብት ጥሰቶች በUDHR ውስጥ በግልፅ የተመለከቱት ሲሆን በተለይም በባርነት መከልከል (አንቀጽ 4)፣ በዘፈቀደ እስራት ወይም በእስር (አንቀጽ 9) እና ማንም እንደሌለ የሰጠው ምስክርነት “ማሰቃየት ወይም ጭካኔ የተሞላበት፣ ኢሰብአዊ ወይም አዋራጅ አያደዝ ወይም ቅጣት ይደርስበታል” (አንቀጽ 5)።

ስለዚህ የተባበሩት መንግስታት ድርጅት ጠቅላላ ጉባኤ UDHR ከፀደቀ 75 አመታትን ያስቆጠረ ሲሆን ከሁለተኛው የአለም ጦርነት ወዲህ ከፍተኛው የስደተኞች እና የጥገኝነት ቀውስ ውስጥ መሆናችንን ማሰቡ ያሳስባል። እንደ የተባበሩት መንግስታት ድርጅት እ.ኤ.አ. በ2022 መገባደጃ ላይ በአለም ላይ ከ108 ሚሊዮን በላይ ሰዎች በስደት፣ በግጭት እና በጭካኔ የተፈናቀሉ ነበሩ። ይህም 62.5 ሚሊዮን ተፈናቃዮች፣ 5.4 ሚሊዮን ጥገኝነት ጠያቂዎች እና 35.3 ሚሊዮን ስደተኞችን ያጠቃልላል። የተባበሩት መንግስታት የ 2023 አሃዶችን ሲያወጣ ባለፈው ሚያዝያ የእርስ በርስ ጦርነት ከተቀሰቀሰ በኋላ በሱዳን ውስጥ 4 ሚሊዮን አዲስ የተፈናቀሉ ሰዎችን ጨምሮ እነዚህ ቁጥሮች የበለጠ ከፍ ያለ ይሆናሉ። የፍሪደም ኢን ዘ ዎርልድ ዓመታዊ ሪፖርት እንደገለጸው ዘዴው በአብዛኛው ከUDHR የተገኘ ነው፣ “በ2022 የዓለም ነፃነት ለ17ኛው ተከታይ ዓመት ቀንሷል። የትጥቅ ግጭትን ከሚሸኙት በተጨማሪ፣ ይህ የሰብአዊ መብት መሸርሸር እና የዜጎች ነፃነት መሸርሸር በምድራችን ላይ ካሉት ከስደት ሰዎች አንዱ የሚፈናቀልበት ሌላው ዋና ምክንያት ነው። 1 በዚህ መንገድ መሆን አያስፈልግም. እ.ኤ.አ. በ1990ዎቹ የቀዝቃዛው ጦርነት ማክተም ተከትሎ ብዙ አምባገነን መንግስታት ፈርሰዋል እና አዲስ የፖለቲካ አደር ሁኔታ በካምቦዲያ፣ ሞዛምቢክ፣ አንጎላ እና ሌሎችም የትጥቅ ግጭቶችን ለመፍታት አመቻችቷል። ግዙፍ የስደተኞች ካምፖች ያለፈ ነገር ሊሆን የሚችል ይመስላል። ከአንዳንድ ልዩ ሁኔታዎች በስተቀር፣ ከተባበሩት መንግስታት የስደተኞች ከፍተኛ ኮሚሽን ጥበቃ የሚያስፈልጋቸው ሰዎች ቁጥር እየቀነሰ መጥቷል። በ 1998 ቁጥሩ ከ 19 ሚሊዮን በታች ነበር፣ ከዛሬው አሃዝ 17% ብቻ ነው. ይህ

የሚያመለክተው ዛሬ ያለው ዓለም አቀፍ የመፈናቀል ቀውስ ሊፈታ የማይችል መሆኑን ነው። በተለይም አንድ ሰው ሶስት አራተኛ (76%) ስደተኞች ከስድስት አገሮች ብቻ - ሶሪያ (6.5 ሚሊዮን), ዩክሬን (5.7 ሚሊዮን), አፍጋኒስታን (5.7 ሚሊዮን), ቬንዙዌላ (5.4 ሚሊዮን), ደቡብ ሱዳን (2.3 ሚሊዮን) እንደሚመጡ ሲታሰብ እና ምያንማር (1.2 ሚሊዮን)። እነዚህ አገሮች የሚያመሰግናቸው ነገር ቢኖር ሁሉም በትጥቅ ግጭት ውስጥ መሆናቸው እና/ወይም በፈላጭ ቆራጭ መንግስታት የሚገዙት የሁሉንም ህዝቦቻቸውን ሰብአዊ መብት ለማስከበር ፈቃደኛ ባለመሆናቸው ወይም ባለመቻላቸው ነው።

እ.ኤ.አ. በ 2048 የUDHR መቶኛ አመት እነዚህን አዝማሚያዎች በመቀልበስ እና የአለምአቀፍ መፈናቀልን ቁጥር በግማሽ መቀነስ ይቻላል ፣ ግን የብዙ ወገንተኝነት አዲስ አቀራረቦችን ይፈልጋል ። ልክ ከ75 ዓመታት በፊት በፖሌይስ ደ ቻይልሎት እንደነበሩት ልዑካን፣ እኛ የሰብአዊ መብቶችን እና ሰብአዊነትን በአለምአቀፍ ዲፕሎማሲ ማእከል ላይ እንደገና ማሰባሰብ አለብን። ነገር ግን ሁሉም አገሮች ትርጉም ባለው መንገድ ሰብአዊ መብቶችን ሊያራምዱ የሚችሉት፡- UDHRን በሀገር ውስጥ ህግ ውስጥ በማካተት እና የአለም አቀፍ የወንጀለኞች ፍርድ ቤት የሮም ስምምነትን ጨምሮ ሁሉንም ዋና አለም አቀፍ የሰብአዊ መብት ሰነዶችን በማፅደቅ ነው። - ለፖለቲካ ሲመች ብቻ ሳይሆን በአገር ውስጥም ሆነ በውጭ የሚደረጉ የሰብአዊ መብት ረገጦችን እና ጥሰቶችን ያለማቋረጥ መቃወም። የሲቪል ማህበረሰብን ለመጠበቅ እና ለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ትርጉም ያለው ድጋፍ ለመስጠት ያግዙ - ስደትን እና ግጭትን ለሸሹት አስተማማኝ የመተላለፊያ መንገዶችን ማዘጋጀት።ወደ ስደተኛ ካምፕ ወይም ጥገኝነት የሚደረገው ጉዞ ከሚያስፈልገው በላይ ገዳይ ወይም ከባድ መሆን የለበትም።ክልሎች የስደተኞችን መልሶ ማቋቋሚያ ሽክም ድርሻቸውን ማሳደግ እና ያለመመለስ የህግ መርህን በጥብቅ መከተል አለባቸው። ተጠያቂነትን ማሳደግ የዩኤስ ግሎባል ማግኒትስኪ ህግን እንደ አብነት በመጠቀም ተከታታይ የሰብአዊ መብት ደፍጣጮችን ንብረት ለማገድ ወይም ለመያዝ የሀገር ውስጥ ህጎችን አጥብቁ።UDHR በብዕር ተዘጋጅቶ በላፕቶፖች ወይም በይነመረቡ ከመኖሩ በፊት የተወሰደ ነው። ነገር ግን የUDHR ይዘቶች የማይጠፉ ሆነው ይቆያሉ።

በሚቀጥሉት 25 ዓመታት ውስጥ እነዚህን መብቶች በአንድነት እና በድፍረት ለማስከበር የዘመናዊው የተባበሩት መንግስታት ድርጅት የሆኑትን 193 ግዛቶች እንፈልጋለን። የአየር ንብረት ለውጥ በፕላኔታችን ፊት ለፊት የሚጋፈጠው ትልቁ የህልውና ስጋት ሊሆን ይችላል።ነገር ግን የሰብአዊ መብቶች እና አለምአቀፍ መፈናቀል የዘመናችን ትልቅ የሞራል ፈተናዎች ሆነው ይቀራሉ። 2